

PM

Textilavfall

Medlemsvägledning för kommuner för att hantera det kommunala ansvaret för insamling och behandling av textilavfall

17 september 2024

Sammanfattning

Från och med den 1 januari 2025 blir det obligatoriskt för den som har textilavfall att sortera ut och förvara det skilt från annat avfall. Textilavfall är ett kommunalt avfall om det kommer från hushåll, men även från andra källor om textilavfallet liknar avfall från hushåll till art och sammansättning. Kommunerna kommer därmed att ansvara för insamlingen av det kommunala textilavfallet. Samtidigt får kommunerna ansvar för att informera om vikten av att återanvända textil eller att på annat sätt förebygga uppkomsten av textilavfall. Dessa ändringar grundar sig i EU:s avfallsdirektiv.

Parallellt med att kravet på sortering och separat insamling av textilavfall träder i kraft, bereder EU ett producentansvar för textil som förväntas införas inom de närmsta år. Med det förväntade producentansvaret i åtanke, är Avfall Sveriges ambition i nuläget att stötta sina medlemskommuner i vad som krävs för att uppfylla nämnda insamlingsansvar.

I detta PM ges förslag på två alternativ för kommunerna att uppfylla sitt insamlingsansvar. I det ena alternativet sker insamling av textilavfallet (flöde 1A) som en separat fraktion från textiltågvar (flöde 1B). I det andra alternativet sker insamlingen av textilavfallet i en blandad fraktion med textiltågvar (flöde 2AB). Båda alternativen har insamling av textilavfall på återvinningscentral (ÅVC) som utgångspunkt, även om ex. fastighetsnära insamling (FNI) eller insamling vid återvinningsstationer (ÅVS) är möjligt för de kommuner som bedömer att de har förutsättningar för det.

Liksom för all avfallshantering ska avfallshierarkin vara målsättningen vid hanteringen av textil. Eftersom kravet på sortering av textilavfall är nytt, är kapaciteten för en separat behandling av textilavfall i Sverige i dagsläget relativt låg. I och med de nya kraven kommer dock efterfrågan på behandling att öka och därefter förväntas även tillgången på behandlingsmetoder öka.

Textil som samlas in av exempelvis second hand-verksamheter i syfte att återanvändas, klassas inte som textilavfall utan som textiltågvar. Idag hamnar tyvärr merparten av både textilavfallet och de potentiella textiltågvarna i restavfallet och förbränns. Så länge textiltågvar hanteras separat från textilavfall, så har kommunen inte något ansvar för insamlade textiltågvar. Om textiltågvar och textilavfall däremot samlas in blandat, så klassas hela fraktionen som avfall och omfattas av tillämplig avfallslagstiftning.

Det kan vara svårt att bedöma vilket textilavfall som är kommunalt ansvar och vilket som är verksamhetsavfall. I detta PM ges stöd i denna bedömning.

Om verksamheter eller ideella aktörer (ex. detaljhandel inkl. second hand-butiker) önskar använda en annan aktör för hanteringen av sitt kommunala textilavfall, behöver den aktör som ska användas ha fått medgivande från kommunen för att

utföra hanteringen i kommunens ställe. Ett av de sätt som aktörer kan ges detta medgivande på är genom auktorisationsavtal. Kravet på kommunens medgivande gäller såväl kommunalt textilavfall som uppkommer i den egna verksamheten, som kommunalt textilavfall som tas emot från andra (flöde 1A eller 2AB).

Som stöd till sina medlemskommuner har Avfall Sverige tagit fram mall för *Upphandling av transport och behandling av textilavfall*, för hanteringen av kommunalt textilavfall (flöde 1A eller 2AB), samt att en uppdatering har gjorts av befintlig mall till *Auktorisationssystem för avfall från detaljhandel* (flöde 1A eller 2AB).

Det befintliga kravet på alla kommuner om att årligen rapportera information om insamlade mängder kommunalt avfall till Naturvårdsverket (antingen direkt eller genom Avfall Web), omfattar även insamlat kommunalt textilavfall. Rapporteringen ska ske fördelat på flera olika avfallsfraktioner, varav textilavfall är en av dem. Informationen ska innehålla uppgifter om avfallets sammansättning, ursprung och vikt i kilogram.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1 Inledning	5
1.1 Separat insamling av textilavfall	5
1.2 Producentansvar för textil?	5
1.3 Kommunernas planering	6
1.4 Hantering av textilavfall enligt avfallshierarkin.....	7
1.5 Textilinsamling idag.....	8
2 Fördjupning	9
2.1 Definition av textilavfall	9
2.2 Insamling av textiltågar.....	10
2.3 Textilavfall under kommunalt ansvar	12
3 Förslag på lösningar för insamling av textil	16
3.1 Översikt förslag på samlingslösningar	17
3.2 Alternativ 1: Textilavfall respektive textiltågar sorteras separat	18
3.3 Alternativ 2: Textilavfall och textiltågar sorteras som en blandad fraktion på ÅVC	21
3.4 Avfallsföreskrifter	23
3.5 Avfallstaxan	23
4 Insamling av textil i detaljhandeln	24
5 Export av textil	25
6 Information och kommunikation.....	26
6.1 Kommunikation på ÅVC.....	26
7 Rapportering av mängder.....	28
8 Om promemorian	28

1 Inledning

Avfall Sverige vill med detta PM ge medlemsvägledning och stöd i kommunernas insamlings- och behandlingsansvar för textilavfall och hur det kan genomföras i praktiken. Till PM:et finns en upphandlingsmall för transport och behandling av textilavfall och en uppdaterad mall för auktorisationssystem för insamling av kommunalt avfall från detaljhandel, som därmed även inkluderar textilavfall.

Texterna i PM:et är framtagna av Ramboll Sweden AB, i nära samarbete med Avfall Sverige. Avfall Sverige har tagit in synpunkter från representanter från ett urval av sina medlemmar.

1.1 Separat insamling av textilavfall

Den 1 januari 2025 blir det obligatoriskt för den som har textilavfall att sortera ut och förvara det skilt från annat avfall. Textilavfall är ett kommunalt avfall¹ om det kommer från hushåll, men även från andra källor om textilavfallet liknar avfall från hushåll till art och sammansättning.

Eftersom det är varje kommuns ansvar att separat samla in och behandla det kommunala avfall som uppkommer i respektive kommun, så faller även ansvaret för insamling och

behandling av kommunalt textilavfall på just kommunen. Samtidigt som utsortering och separat insamling av textilavfall blir obligatorisk, får kommunerna även ett informationsansvar för det kommunala textilavfallet. Kommunerna ska informera om vikten av att återanvända textil eller att på annat sätt förebygga uppkomsten av textilavfall.

Som grund till ovan nya krav ligger EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG), med målsättningen att textilavfall ska förberedas för återanvändning och materialåtervinning.

1.2 Producentansvar för textil?

Parallellt med kravet på sortering och separat insamling av textilavfall, bereder EU ett producentansvar för textil. Några EU-medlemsstater, så som Frankrike, Belgien och Nederländerna har redan infört eller överväger att införa krav på utökat producentansvar för textilier. Detta som ett led i avfallsdirektivets krav på separat

Det kommunala ansvaret för insamling och behandling avser textilavfall som är kommunalt avfall.

Textilier som skänks som gåvor, med avsikt för återanvändning, är inte ett avfall och omfattas därför inte av det kommunala ansvaret.

---

¹ Se Avfall Sveriges Guide #25 Innebörden av begreppet kommunalt avfall

insamling av textilavfall från 2025. Enligt EU-kommissionen² är det viktigaste målet att skapa en ekonomi för insamling, sortering, återanvändning, förberedelse för återanvändning och materialåtervinning, samt incitament för producenter och varumärken att se till att deras produkter utformas i enlighet med cirkulära principer.

I mars 2024 röstade EU-parlamentet igenom ett förslag om att i avfallsdirektivet införa ett producentansvar för textilprodukter, kläder och skor i samtliga medlemsstater. EU-parlamentet vill se ett snabbt införande och förslaget är att redan 18 månader efter det slutliga godkännandet, ska samtliga medlemsstater ha infört producentansvaret. Innan ett sådant slutligt godkännande kan ske, återstår en förhandling med EU-rådet och EU-kommissionen, vilket sker när det nya parlamentet är på plats efter EU-valet i juni 2024.

Till följd av att ett beslutande om producentansvar för textil förväntas ske så nära inpå att den separata insamlingen av textilavfall införs 2025, är Avfall Sveriges ambition nu att stötta sina medlemskommuner i vad som krävs för att ta sitt insamlingsansvar under övergångsperioden.

1.3 Kommunernas planering

Kraven avseende insamling av kommunalt textilavfall från 2025 innebär att kommunerna på kort tid behöver planera för insamling och behandling av textilavfall. Avfall Sveriges syfte med detta PM är att ge kommunerna förslag på hur kraven på deras insamling och behandling av kommunalt textilavfall kan lösas.

Förslagen är framtagna med två övergripande aspekter i åtanke:

- kommande producentansvar för textil, samt
- att textilavfall kan samlas in fastighetsnära (FNI), men det finns få synergieffekter med insamlingen av övriga avfallsfraktioner som samlas in fastighetsnära (rest- och matavfall, samt förpackningsavfall) och att textilavfall riskerar att bland annat skadas av fukt och mögel vid fastighetsnära insamling.

Naturvårdsverket har på sin hemsida publicerat stöd och information om kraven på separat insamling av textilavfall³, samt en tillsynsvägledning för insamling av textilavfall⁴.

---

² EU:s strategi för hållbara och cirkulära textilier (2022) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0141&from=EN>

³ Naturvårdsverket <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/krav-pa-separat-insamling-av-textilavfall/> Hämtad den 2024-06-24.

⁴ Naturvårdsverket, <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/insamling-av-textilavfall/> Hämtad den 2024-06-24.

Avfall Sveriges ståndpunkt

Detta PM fokuserar på insamlingsansvaret specifikt för det kommunala textilavfallet, som ett mer fördjupat stöd till Avfall Sveriges medlemskommuner. Vid tidpunkten för framtagandet av PM:et finns det vissa skillnader i Avfall Sveriges och Naturvårdsverkets bedömning av vilket textilavfall som utgör kommunalt avfall. Detta gäller textilavfall från central sortering i syfte att distribuera textil som har förberetts för återanvändning till butiker, vilken Avfall Sverige anser utgör grossistverksamhet. Avfall från grossistverksamhet utgör inte kommunalt avfall i enlighet med EU:s avgränsning av definitionen av kommunalt avfall.

Avfall Sverige har till Naturvårdsverket framhållit vilka bedömningar som de har skilda meningar om och de lagrum som stödjer bedömningen. Naturvårdsverket har meddelat att en översyn av detta kommer att ske framgent.

I *Förstudien Lump – Nutidens textilinsamlare* (2024) undersöktes hur kommuner kan samverka gällande insamling av textilavfall i Västra Götaland, samt textilanvändarens behov avseende textilavfallsinsamling.⁵

1.4 Hantering av textilavfall enligt avfallshierarkin

Vid behandling av insamlat avfall gäller generellt avfallshierarkins prioriteringsordning (15 kap. 10 §, miljöbalken SFS 1998:808), och så även för insamlat textilavfall. Detta innebär att textilavfall ska:

1. Förberedas för återanvändning
2. Materialåtervinnas
3. Återvinnas på annat sätt (ex. energiåtervinning)
4. Bortskaffas

Därmed ska textilavfall i första hand behandlas genom förberedelse för återanvändning (så som kontroll, rengöring, reparation). I andra hand materialåtervinnas⁶ och i tredje hand energiåtervinnas. I allra första hand bör dock ett förebyggande ske för att minimera mängden textilavfall som uppkommer överhuvudtaget (se översta steget

⁵ Västra Götalandsregionen, Boråsregionen (2024) *Förstudien Lump – Nutidens textilinsamlare*

⁶ Enligt definition för materialåtervinning i miljöbalken (15 kap. 6 §)

längst till vänster i ovan figur), exempelvis genom informationsinsatser och tillgängliggörande av recirkulationsmöjligheter för återanvändbar textil.

Textilavfall som från 2025 har sorterats separat, ska även samlas in separat. Dessutom får textilavfall som har samlats in separat, för att förberedas för återanvändning eller för att materialåtervinnas, inte förbrännas (3 kap. 19 § avfallsförordningen SFS 2020:614).

Textilavfall som genomgår en kontroll av om ytterligare förberedelse för återanvändning är möjlig, och som i kontrollen har bedömts kunna *varken* återanvändas eller materialåtervinnas, är att anse som ett rejekt från en avfallsbehandling (där kontrollen i sig anses vara själva avfallsbehandlingen). Det rejekt som uppkommer i samband med denna kontroll omfattas därmed inte av förbudet om förbränning (3 kap 19 § avfallsförordningen).

I dagsläget finns ett fåtal anläggningar i Sverige för sortering respektive materialåtervinning av textilavfall. Regeringens bedömning är att de nya kraven på separat sortering och insamling av textilavfall ökar efterfrågan på den typen av tjänster, vilket skapar nya affärsmöjligheter för avfallsentreprenörer.⁷ Några ideella organisationer har sorteringsanläggningar. Därutöver finns exempelvis en försorteringsanläggning för textil i Malmö (Siptex) som invigdes i slutet av 2020, och i Södertälje bygger Telge Återvinning AB en försorteringsanläggning för textil, som planeras vara i drift hösten 2024. För ytterligare fördjupning, se rapporten "SATIN"⁸.

1.5 Textilinsamling idag

Flera kommuner erbjuder redan idag separat insamling av textil, på ett eller annat sätt. Strax över 100 kommuner uppgav i Avfall Web att de hade samlat in textilavfall separat under 2023 och närmare 150 kommuner uppgav att de samlade in textil för återanvändning (textilgåvor). Som metoder för insamling uppgavs exempelvis återvinningscentraler (ÅVC) och mobila insamlingslösningar, samt via samarbeten med ideella organisationer som bedriver second hand-butiker och/eller biståndsarbete. Under år 2023 uppgick konsumtionen av textilier i Sverige till 11,4 kg per person, och i genomsnitt köps runt 25 nya plagg per person och år⁹. I en studie från 2016¹⁰ uppskattades de insamlade mängderna andrahandstextil ha varit cirka 38 300 ton under 2016. Cirka 55 procent av svenskens textil slängdes i restavfallet och gick därmed direkt till förbränning. I studien bedömdes cirka 60 procent av den textil som

---

⁷ Regeringen, Klimat och näringslivsdepartementet (maj 2023) *Cirkulär hantering av textil och textilavfall*, KN2023/03051

⁸ Nordic Innovation (2022) *Towards a sustainable circular system of textiles in the Nordics (SATIN)*

⁹ Naturskyddsföreningen (2024) *Monstret i garderoben – Max 5 för en hållbar klädproduktion*, ISBN 978-91-558-0277-6

¹⁰ SMED (2018) *Svenska textilflöden- textilflöden från välgörenhet och utvalda verksamheter*. Tillgänglig via: <https://naturvardsverket.diva-portal.org/smash/get/diva2:1241255/FULLTEXT01.pdf>

hamnat i restavfallet ha varit i sådant skick att den skulle kunna ha använts igen, det vill säga att den var hel och osliten.

Vart tar dagens insamlade textil vägen?

Inom EU så har European Environment Agency (EEA) beräknat att 40 % av de textilier som vi väljer att göra oss av med går till återanvändning eller återvinning och resterande går till förbränning.

Av de 40 % som går till återanvändning eller återvinning så hanteras 10 % inom respektive land, 10 % exporteras till ett annat EU-land och resterande textilier exporteras utanför EU. Det finns osäkerheter i vilken typ av hantering och behandling som dessa textilier genomgår. Genom att analysera flera datakällor har EEA dragit följande slutsatser:

- Ca. 13 % exporteras för försäljning till länder i Europa (som inte tillhör EU), ex. Ukraina, Albanien och Moldavien.
- Ca. 41 % exporteras till länder i Asien, ex. Pakistan, Indien. En stor del av detta bedöms gå till industriella processer som stoppning eller trasor. En viss del kan även sorteras ut och exporteras till Afrika.
- Ca 46 procent exporteras till länder i Afrika ex. Ghana, Tunisien och Kamerun. Bedömningen är att hälften går till återanvändning och hälften blir avfall (förbränning alt. deponering).

Underlag till faktaruta, se fotnot ¹¹

2 Fördjupning

I detta avsnitt görs en fördjupning i definitionerna av begreppen avfall, textil och kommunalt textilavfall. Med exempel på vad Avfall Sverige bedömer är kommunalt textilavfall respektive verksamhetsavfall som ligger utanför det kommunala ansvaret. Avsnittet ger även en beskrivning av hur textiltåvor (exempelvis insamlade av ideella organisationer som driver second hand-verksamhet) inte är ett textilavfall och som därmed ligger utanför det kommunala ansvaret.

2.1 Definition av textilavfall

Avfallsbegreppet definieras i miljöbalken (15 kap. 1 §), som ett ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med, eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

Vidare definieras textilavfall i avfallsförordningen (1 kap. 4 §) enligt följande:

---

¹¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/eu-exports-of-used-textiles/eu-exports-of-used-textiles>, hämtad den 2024-06-24.

”Textilavfall: avfall som består av kläder av textil, hemtextil, inredningstextil, väskor av textil och accessoarer av textil.”

Det finns ingen mer fördjupad definition av textilavfall i förordningen, vilket har skapat viss oklarhet om vilka typer av textilavfall som faktiskt ingår i sorteringskravet. I Naturvårdsverkets tillsynsvägledning ges information om vad som generellt är att räkna som textilavfall, om det *huvudsakligen* består av textil:

- **Kläder** av textil: ex. tröjor, skjortor, byxor, underkläder och strumpor.
- **Hemtextil**: ex. bords- och sänglinne, köks- och toaletthanddukar, gardiner och draperier (gardin- och sängkappor), res- och sängfiltar, ullfiltar och liknande.¹²
- **Inredningstextil**: ex. sängöverkast, sängkläder och mattor.
- **Väskor** av textil: ex. handväskor, textilkassar, sminkväskor, fodral och plånböcker.
- **Accessoarer** av textil: ex. kragar, slipsar, näsdukar, hattar och skärmmössor.

Följande produkttyper klassas *inte* som textilavfall:

- Skor¹³ och madrasser¹⁴,
- Returer/reklamationer av textilvaror i detaljhandeln som skickas tillbaka till centrallager för bedömning av hur produkten ska hanteras därnäst, och
- Textilgåvor - textilier som samlas in för återanvändning, ex. av ideella organisationer för försäljning i second hand-butik.

2.2 Insamling av textilgåvor

En stor andel av andrahandstextilen i Sverige hanteras idag genom ideella organisationer som bedriver second hand-butiker och/eller biståndsarbete. Även ett flertal butiker som säljer nyproducerad textil har dock under senare år börjat ta emot andrahandstextil.

Textilier som lämnas till organisationer/verksamheter med avsikt att textilen ska återanvändas, anses vara textilgåvor och *inte* textilavfall.

Textilgåvor ska vara hela och rena.

¹² Observera att hemtextil inte enbart finns i hushåll, utan hemtextil kan även finnas i till exempel butiker som säljer textil.

¹³ Det aktuella förslaget om ändringar i EU:s avfallsdirektiv inkluderar dock skor i producentansvaret för textil.

¹⁴ I Naturvårdsverkets utredning 2023 av åtgärder för Sverige att nå målen i EU:s avfallsdirektiv, om förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall, var ett förslag att utreda producentansvar för bl.a. madrasser. Vid intresse, se Naturvårdsverkets ärendenummer NV-11029-22.

Hanteringen av textilier inom ideella organisationer kan variera beroende på hur organisationen fungerar. De flesta organisationer som har egna second hand-butiker i Sverige, har även någon sorts sortering i Sverige, för att sortera ut den textil som är möjlig att sälja här.

Skillnaden mellan textilavfall och textiltillgångar kan ibland vara otydlig, framför allt för den person som ska lämna textilen. Det gäller särskilt när insamling av textilavfall och textiltillgångar sker på samma plats, exempelvis vid kommuners ÅVC:er. Tydlig information behövs därför som stöd för avfallslämnaren (både skriven och muntlig), se avsnitt 6.

Kvittblivningssyftet

Bedömningen av om textil är avfall eller inte ska baseras på det s.k. kvittblivningssyftet av föremålet. Om lämnare av textil har som avsikt att ”göra sig av med det”, så ska textilen betraktas som avfall (se avfallsdefinitionen i miljöbalken, 15 kap. 1 §). Om det å andra sidan är tydligt för lämnaren *vad* som får lämnas vid textilinsamlingen och att *ändamålet* är återanvändning, exempelvis genom muntlig eller skriftlig information på behållare eller vid insamlingsplats, så ska lämnad textil inte betraktas som avfall. Vid lämnande av textil där sådan information finns, bedöms lämnaren avse att textilen ska användas igen för samma ändamål som den en gång tillverkades för. Textilen klassas därmed aldrig som ett avfall, utan som en gåva, och kommunen har inget ansvar för ett sådant separat textilflöde.

Om textiltillgång senare klassas om till textilavfall – är det då kommunalt textilavfall eller verksamhetsavfall?

När den aktör som har samlat in textiltillgångar därefter gör en eftersortering och bedömer textilen som trasiga eller oanvändbar/osäljbar, och aktören vill göra sig av med den, så blir den ett textilavfall.

- Textil som av detaljhandel (ex. second hand-butik) har tagits emot som gåva, men som *i butiken* därefter bedöms vara ett avfall, klassas om som kommunalt avfall.
- Om en detaljhandel (ex. klädbutiker och second-hand butiker) däremot har tagit emot en textiltillgång och sedan skickat den vidare till en central sorteringsanläggning, där gåvan bedöms som avfall. Då gör Avfall Sverige bedömningen att det är annat avfall än kommunalt avfall utifrån motiveringen att avfallet har uppkommit i en central sorteringsanläggning som bör klassas som en grossistverksamhet. Avfall från grossistverksamhet utgör inte kommunalt avfall i enlighet med EU:s definition av vad som utgör kommunalt avfall.

Mer information finns i avsnitt 2.3.

2.3 Textilavfall under kommunalt ansvar

Kommunerna har ansvar för insamling, transport och behandling av sådant textilavfall som är kommunalt avfall, enligt miljöbalken (15 kap. §§ 20, 20 a och 24). Som utgångspunkt är det därmed endast kommunen eller dess upphandlade entreprenör som får hantera detta avfall. Det finns dock möjligheter för andra aktörer att sköta hantering i kommunens ställe, läs mer om detta i nedanstående avsnitt 2.3.2.

Nedan förtydligas vilket textilavfall som är kommunalt eller inte.

Hushåll

Textilavfall är ett kommunalt avfall om det kommer från hushåll eller till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, enligt miljöbalken (15 kap. 3 §).

Produktion/tillverkning

Textilavfall som uppkommer från produktion/tillverkning är *inte* ett kommunalt avfall. Textilavfall som däremot uppkommer i icke produktionsrelaterade processer och som liknar hushållens textilavfall till art och sammansättning, ex. från små företag inom hantverk, anses vara ett kommunalt avfall. Således ska detta textilflöde hanteras genom det insamlingssystem för textil som den aktuella kommunen erbjuder, till exempel via kommunens ÅVC eller budning genom den upphandlade entreprenören.

Tjänste-/serviceverksamheter

Textilavfall som uppkommer i en tjänste-/serviceverksamhet¹⁵ är ett kommunalt avfall om det liknar hushållens textilavfall till art och sammansättning, samt faller under avfallskods-kapitlen 15 eller 20 (bilaga 3, avfallsförordningen). Exempel på sådana tjänste-/serviceverksamheter är detaljhandel, kontorsbyggnader, hotell- och restaurangbranschen, skrädderi och annan service, förvaltningar och andra institutioner så som skolor och hälso- och sjukvårdsinrättningar.

Textilavfall från ovan beskrivna tjänste-/serviceverksamheter *kan dock* bedömas falla utanför det kommunala ansvaret om det är textilavfall som uppkommer i större mängder och som är enahanda (av en specifik typ/sort). Avfall från detaljhandel utgör dock alltid kommunalt avfall och bör hanteras inom kommunens insamlingssystem för textilavfall, se nedan.

---

¹⁵ Tips: stäm av verksamhetens registrerade NACE-/SNI-kod hos Skatteverket.

Detaljhandel

Textilavfall som uppkommer i detaljhandel (så som klädbutiker och second-hand butiker) faller, oavsett mängd, under det kommunala ansvaret eftersom det utgör kommunalt avfall.

Grossist (centralt lager eller sorteringsanläggning)

- När textil från verksamheter, som *inte* har bedömts vara avfall, skickas till central sortering för bedömning av hur textilen ska hanteras därnäst (som avfall eller som användbar/säljbar), är det utifrån Avfall Sveriges ståndpunkt (se faktaruta, sida 6) *inte* ett kommunalt avfall. Avfall Sveriges bedömning är att det avfall som uppkommer som en följd av sorteringen *inte* är att beakta som ett kommunalt textilavfall eftersom den centrala sorteringen klassificeras som en grossistverksamhet och att avfall från grossistverksamhet inte utgör kommunalt avfall.
- På samma sätt bedömer Avfall Sverige att central sortering av insamlade textiltäckor, ex. av ideella second hand-organisationer (obs. *inte* insamlat som textilavfall), där syftet är att sortera textil för vidare distribution till butiker, utgör grossistverksamhet. Textiltäckor som på en central sorteringsanläggning bedöms vara avfall är *inte* ett kommunalt textilavfall, eftersom avfall från grossistverksamhet *inte* utgör kommunalt avfall.
- För textilier som däremot har inkommit till sorteringsanläggningen som kommunalt textilavfall (ex. vid insamling av en blandad textiltäckfraktion, för både textilavfall och textiltäckor – flöde 2AB i avsnitt 3.2) kommer fortsätta att lyda under *kommunalt ansvar* även om det inte längre är ett kommunalt avfall. Eftersom kommunen *från början* hade ansvaret för textilavfallet, har kommunen ett fortsatt ansvar för att säkerställa korrekt avfallshantering i senare led, även när avfallet inte längre är ett kommunalt avfall. I detta fall sträcker sig kommunens ansvar till att i upphandling av behandling för det kommunala textilavfallet, säkerställa att textilavfallet hanteras korrekt av sorteringsanläggningen.

2.3.1 Sammanfattande exempel på kommunalt textilavfall respektive verksamhetsavfall

- När det i en verksamhet uppstår *enstaka* trasiga gardiner eller mattor i ex. fikarummet, så är det ett *kommunalt avfall* som kommunen har samlingsansvaret för. Om det däremot handlar om större, enahanda flöden av textilavfall, är Avfall Sveriges bedömning att avfallet *inte* utgör kommunalt avfall.
- När det i en verksamhet *sporadiskt* uppstår en *mindre* mängd arbetskläder, som den avser att göra sig av med, så är det ett *kommunalt avfall* och

kommunen har insamlingsansvaret. Om det däremot handlar om större, enahanda flöden av textilavfall, är Avfall Sveriges bedömning att avfallet *inte* utgör kommunalt avfall.

- När det inom hälso- och sjukvården uppstår trasiga arbetskläder som *utgör en del av sjukvårdsverksamheten* (18-kod enligt bilaga 3, avfallsförordningen) så utgör avfallet *annat avfall än kommunalt avfall* och kommunen har inget insamlings- eller behandlingsansvar för avfallet.
- När det från hotell- eller tvätteri verksamhet uppkommer *stora mängder* textilavfall i form av ex. sängkläder och handdukar/duschlakan (d.v.s. *större enahanda* flöde), så utgör avfallet *annat avfall än kommunalt avfall*, som kommunen inte ansvarar för.
- När det vid renovering av verksamhetslokaler uppkommer *stora mängder* textilavfall, så kan det bedömas som ett *verksamhetsavfall* som kommunen inte ansvarar för.
- När textilavfall uppkommer i en klädbutik (*detaljhandel*) med nyproducerad textil, eller i en second hand-butik (även det *detaljhandel*) med insamlade textilgåvor, så är det ett *kommunalt avfall* och kommunen har insamlingsansvaret.
- När textil på ett centrallager eller en sorteringsanläggning (*grossistverksamheter*) bedöms vara textilavfall, så är det *annat avfall än kommunalt avfall* som kommunen inte ansvarar för.¹⁶

Liksom framgår av ovan exempel, så ansvarar kommunerna *inte* för textilavfall som utgör *annat avfall än kommunalt avfall*. Respektive verksamhet ansvarar för att textilavfallet sorteras ut och hanteras separat från annat avfall, enligt kravet på utsortering i avfallsförordningen (3 kap. 3 a §), samt att det behandlas i enlighet med avfallshierarkin i miljöbalken (15 kap. 10 §).

2.3.2 Annan aktörs hantering av kommunalt textilavfall

Om en verksamhet vill använda annan aktör för hanteringen av sitt kommunala textilavfall, behöver denne aktör ha fått medgivande från kommunen för att utföra hanteringen i kommunens ställe. Det finns ett flertal sätt som en aktör kan få detta medgivande på – auktorisationsavtal, koncession, rätt till egen transport till

---

¹⁶ Läs mer under rubriken "Grossist", avsnitt 2.3.

kommunens- eller av kommunen angiven anläggning i avfallsföreskrifterna¹⁷ eller dispens för eget omhändertagande¹⁸.

Auktorisationsavtal

För att andra aktörer ska få hantera kommunalt textilavfall kan kommunen ge aktörerna möjligheten att teckna auktorisationsavtal för insamling, transport och behandling av kommunalt textilavfall. Auktorisationsavtal anses inte utgöra en tilldelning av ett offentligt kontrakt och omfattas inte av reglerna om offentlig upphandling. Avfall Sverige förordar auktorisationsavtal, och befintlig mall för auktorisation för avfall från detaljhandel har därför uppdaterats för att inkludera kommunalt textilavfall - se mall till *Auktorisationssystem för avfall från detaljhandel*.

Dispens för eget omhändertagande

Även om Avfall Sverige förordar auktorisationsavtal, finns det dock alltid en möjlighet för andra aktörer att få prövat dispens för eget omhändertagande av kommunalt textilavfall, liksom det gör för allt kommunalt avfall och annat avfall under kommunalt ansvar, enligt miljöbalken (15 kap. 25 § 1 p). Observera att denna dispens endast kan ges av kommunen, och inte av kommunalt bolag.

2.3.3 Kontaminerat kommunalt textilavfall

Kommunalt textilavfall som är kontaminerat, ex. mycket smutsigt, skadedjurspåverkat eller innehåller olja eller andra miljöfarliga produkter, bör separeras från övrig textil för att undvika att den övriga textilen kontamineras med försämrad möjlighet att hanteras så högt upp i avfallshierarkin som möjligt.

Textil som är mycket smutsig eller skadedjurspåverkad bör direkt sorteras för energiåtervinning, och inte blandas med övrig textil. Kommunen behöver informera lämnare av textil om detta.

Textil som innehåller olja eller andra miljöfarliga produkter är ett farligt avfall och ska hanteras därefter, vilket kommunen behöver informera lämnare av textil om.

---

¹⁷ Se Avfall Sverige rapport 2017:1 Underlag för renhållningsordningens avfallsföreskrifter, förslag på formulering av § 10 a, i underlaget för kommuners avfallsföreskrifter.

¹⁸ Se Avfall Sverige rapport 2017:1 Underlag för renhållningsordningens avfallsföreskrifter, avseende eget omhändertagande.

3 Förslag på lösningar för insamling av textil

Avfall Sverige har tagit fram två vägledande alternativ för att kommunerna ska kunna lösa insamlings- och behandlingsansvaret för kommunalt textilavfall. Alternativen är framtagna i väntan på att EU ska besluta om ett producentansvar för textilier (se avsnitt 1.2). Oberoende av ett kommande producentansvar för textil, så måste kommunerna erbjuda insamling av kommunalt textilavfall från den 1 januari 2025¹⁹. Samtidigt bör kommunerna inte göra alltför stora ekonomiska insatser eller riskera inlåsning till en viss typ av insamlingslösning eller liknande, utan göra det som behövs för att verkställa ansvaret för separat insamling av textilavfall under kommunalt ansvar.

Båda de alternativ som beskrivs nedan har insamling av textilavfall på ÅVC som utgångspunkt. Det är dock fullt möjligt för kommuner att samla in kommunalt textilavfall med andra metoder, ex. genom FNI eller i stadsmiljö. För att förenkla cirkulär hantering av textil (de övre stegen i avfallshierarkin) kan kommunen möjliggöra inlämning av textiltäckor på ÅVC och andra platser i stadsmiljön genom att exempelvis upplåta mark vid återvinningsstationer (ÅVS)²⁰.

Pilotstudier i Sverige, Norge och Danmark visar att insamling i två separata fraktioner för textiltäckor respektive textilavfall (återanvändning respektive återvinning, alternativ 1 nedan) ger störst fördelar för den efterföljande textilsorteringen. Studien anger dock även att det finns ett behov av ytterligare studier för att utforska hur olika insamlingslösningar för textil påverkar sorteringen.²¹ Varje kommun behöver göra en egen bedömning av vilken insamlingslösning som passar kommunens förutsättningar bäst.

---

¹⁹ EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG) och Avfallsförordningen (SFS 2020:614)

²⁰ ÅVS benämns även som lättillgängliga insamlingsplatser (LIP)

²¹ Nordic Innovation (2022) *Towards a sustainable circular system of textiles in the Nordics (SATIN)*

3.1 Översikt förslag på insamlingslösningar

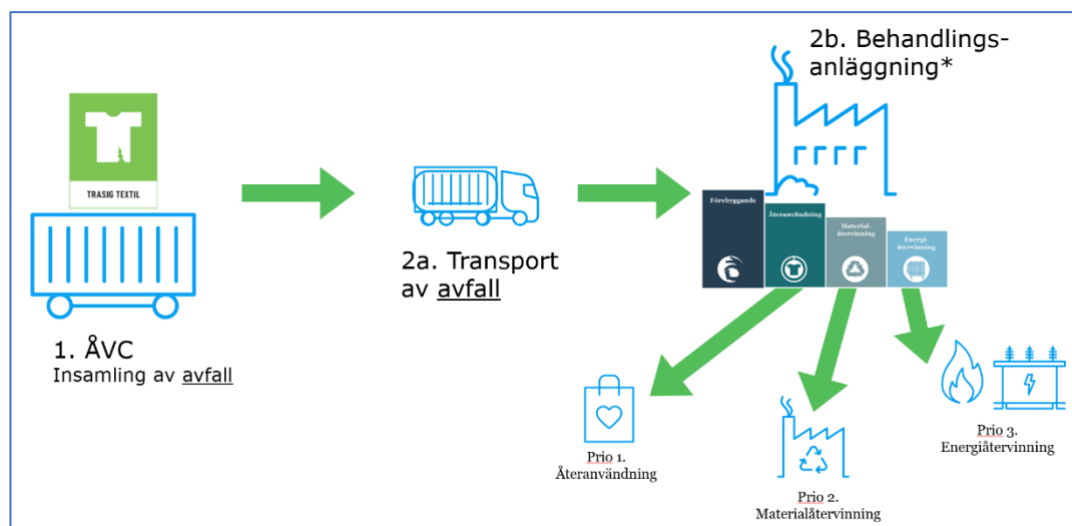
Översikt av alternativ 1:

Flöde 1A. Kommunalt textilavfall samlas in separat på ÅVC. Kommunen upphandlar transport och behandling av fraktionen.

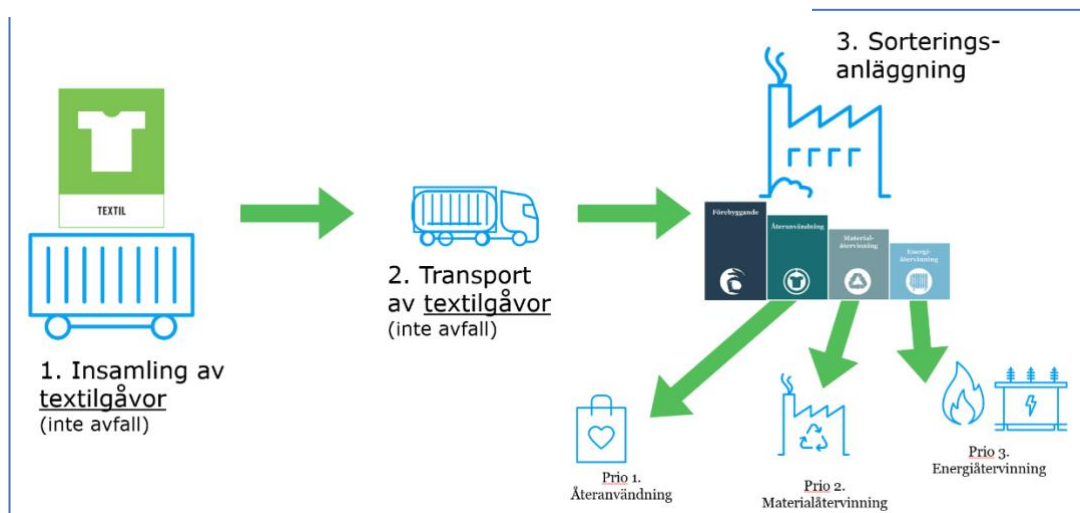

Flöde 1B. Textilprodukter/-komponenter kan samlas in separat som *gåvor* (ej avfall och därmed inte under kommunalt ansvar) av annan aktör än kommunen på ÅVC och/eller i ex. stadsmiljön, genom att kommunen upplåter mark. Observera dock att insamling av textilgåvor inte faller under kommunalt avfallsansvar.

*Förberedelse för återanvändning (ex. kontroll, rengöring eller reparation)

Figur 1: Schematisk bild över Flöde 1A, framtagen av Ramboll Sweden AB med utgångspunkt i matris från Avfall Sverige.

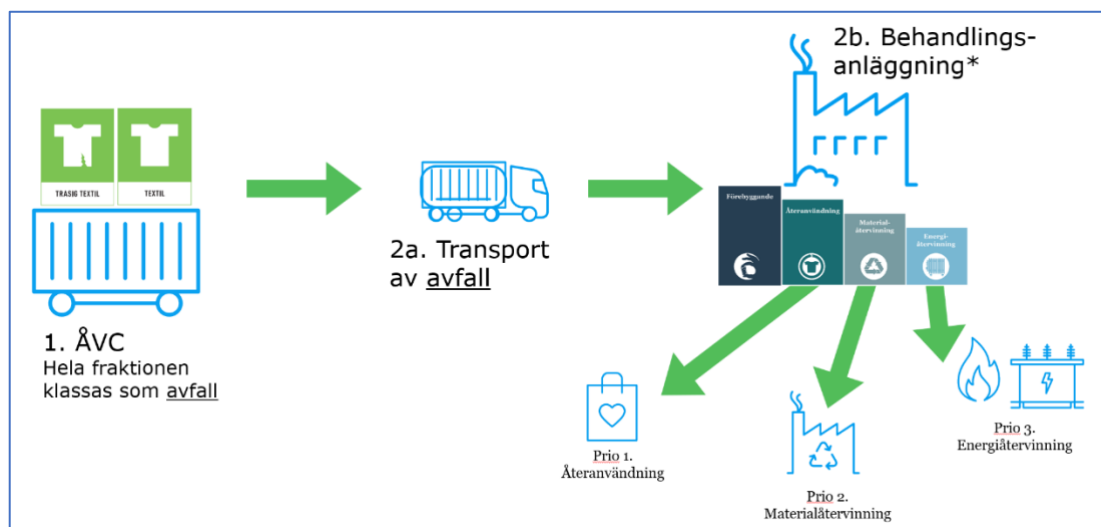

Figur 2: Schematisk bild över Flöde 1B, framtagen av Ramboll Sweden AB med utgångspunkt i matris från Avfall Sverige.

Översikt av alternativ 2:

Flöde 2AB. Kommunalt textilavfall och gåvor av textilprodukter/-komponenter, samlas in *blandat* som en (1) fraktion på ÅVC. Som blandad fraktion klassas det som avfall och närmare bestämt som kommunalt avfall. Kommunen behöver därför upphandla vidare transport och behandling av fraktionen.

*Förberedelse för återanvändning (ex. kontroll, rengöring eller reparation)

Figur 3: Schematisk bild över Flöde 2AB, framtagen av Ramboll Sweden AB med utgångspunkt i matris framtagen av Avfall Sverige

3.2 Alternativ 1: Textilavfall respektive textiltillgångar sorteras separat

Genom detta alternativ, med uppdelningen i två olika textilflöden, där det ena flödet består av kommunalt textilavfall (flöde 1A) och det andra av textiltillgångar (flöde 1B), så kan befintlig ideell sektor oförändrat fortsätta att samla in textiltillgångar i separata insamlingsboxar och egna lokaler. Detta eftersom flöde 1B inte innebär en hantering av avfall, utan av just gåvor som inte utgör avfall i insamlingsledet, vilket är en hantering som kommunen *inte* ansvarar för. Kommunen upprättar en fraktion vid ÅVC:er för att samla in textilavfall och kommunicerar till avfallslämnarna att kontaminerat textilavfall ska hållas skilt från övrigt textilavfall, för att inte riskera att hela fraktionen av textilavfall blir kontaminerad. Kommunen bör även kommunicera att textil som fortfarande är användbar bör lämnas som textiltillgångar i stället.

Alternativ 1 består därmed av följande två flöden:

- Kommunalt textilavfall samlas in som en separat fraktion på ÅVC (flöde **1A**).
- Textilprodukter/-komponenter kan samlas in som en separat gåvofraktion på ÅVC och/eller i ex. stadsmiljön, genom att kommunen upplåter mark (flöde **1B**).

För mer detaljer, se nedanstående beskrivning av flödena 1A och 1B.

Flöde 1A: Kommunalt textilavfall

1. Kommunen samlar in kommunalt textilavfall på ÅVC

- a) Insamlingen bör ske på så sätt att textilavfallet inte utsätts för fukt, nederbörd eller annan påverkan som omöjliggör vidare sortering och behandling av det insamlade materialet. Kommunen behöver även ta ställning till om kläder och hemtextil, så som mattor och sängkläder, kan blandas eller om det ska samlas in separat. Detta bör stämmas av med den aktör som upphandlas för behandlingen (nedan steg två).
- b) Behållare för insamling av textilavfall behöver vara anpassade för att kunna ta emot olika typer av textilier, exempelvis skrymmande textilavfall så som mattor.
- c) Avfallslämnarna informeras om att kontaminerat textilavfall ska hållas skilt från övrigt textilavfall, och hur det ska sorteras som energiåtervinning eller farligt avfall beroende på kontamineringsstyp.
- d) Kommunen bör även kommunicera att textil som fortfarande är användbar bör lämnas som textiltågor i stället.

2. Kommunen upphandlar transport och behandling av textilavfallet

Se mall för Upphandling av transport och behandling av textilavfall

- a) Avfallstransport
För transporten av textilavfallet krävs att upphandlad aktör har tillstånd och har gjort den anmälan hos länsstyrelsen som krävs för avfallstransporter.
- b) Behandlingsanläggning
  - Vid upphandling av behandling av textilavfallet bör kommunen verka för att få anbud som arbetar efter avfallshierarkins prioriteringsordning. Detta skulle innebära att textilavfallet först genomgår förberedelse för återanvändning²² (ex. kontroll av möjlighet till återanvändning).
  - Det textilavfall som vid behandlingsanläggningen kan genomgå förberedelse för återanvändning upphör att vara avfall.
  - Om behandlingsanläggningen bedömer att delar av textilavfallet inte kan förberedas för återanvändning, så blir det ett rejekt. Textilrejektet ska i första hand materialåtervinnas och i andra hand energiåtervinnas,

---

²² För den aktör som genomför denna behandling gäller anmälningsplikt C, verksamhetskod 90.29, enligt 29 kap. 47 § miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251), för dess yrkesmässiga förberedelse av avfall för återanvändning.

i enlighet med avfallshierarkin. Textilrejektet är fortsatt ett avfall under kommunalt ansvar eftersom kommunen från början samlade in textilavfallet. Detta innebär att kommunen i upphandling och avtalsuppföljning behöver säkerställa att textilavfallet hanteras korrekt av behandlingsanläggningen.

- Inkommer inga anbud från aktörer med en behandlingsprocess som innefattar förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning, så kan textilavfallet behöva gå direkt till energiåtervinning. Detta eftersom ingen behandlingsmetod högre upp i avfallshierarkin finns att tillgå. Kommunen ansvarar för att textilavfallet blir behandlat på sådant sätt som bäst skyddar människors hälsa och miljön som helhet, om behandlingen inte är orimlig (15 kap. 10 § miljöbalken).
- Kommunen behöver även säkerställa att upphandlad aktör för behandling tillhandhåller statistik över aktörens insamlade mängd kommunalt textilavfall, för kommunens vidare rapportering till Naturvårdsverket (se avsnitt 7).

Flöde 1B: Textilgåvor

1. Textilprodukter/-komponenter samlas in som gåvor av annan aktör på ÅVC och/eller i ex. stadsmiljön, genom att kommunen upplåter mark²³. Avsikten med insamlingen är återanvändning, och fraktionen klassas därmed *inte* som avfall och är heller *inte* kommunalt ansvar²⁴.

2. Transport. Den aktör som ansvarar för gåvoinsamlingen hämtar textilierna och transporterar dem till sin anläggning för förberedelse för återanvändning (bedömning, sortering o.s.v.). Eftersom textilgåvorna *inte* är ett avfall, så klassas transporten inte som en avfallstransport. För information avseende export av insamlade textilgåvor, se avsnitt 5.

3. Sorteringsanläggning

- a) När textilgåvorna har genomgått sortering och bedömning för huruvida de går att återanvända, så går den textil som bedöms kunna återanvändas som en produkt till detaljhandel (second hand-butik).

---

²³ Avfall Sverige rekommenderar kommuner att skriva avtal för markupplåtelse för respektive textilinsamlingsplats, med berörda ideella organisationer. På så sätt kan kommunen öka kontrollen över vilka aktörer som samlar in textilier, på vilka platser i kommunen, samt om några olägenheter uppstår. För upplåtelse av mark på ÅVC för insamling av produkter för återanvändning har finns en avtalsmall framtagen av Avfall Sverige 2017.

²⁴ Därmed finns heller inget lagkrav på att kommunen ska samla in statistik om denna fraktion.

- b) De textilgåvor som vid sorteringen *inte* bedöms gå att återanvända, klassas som ett textilavfall.
  - Om sorteringen sker i mindre skala, ex. i eller i anslutning till en second hand-butik (detaljhandel), så klassas det som kommunalt textilavfall under kommunalt ansvar. Liksom allt annat avfall som uppkommer i detaljhandel. Kommunen får då hänvisa det uppkomna kommunala textilavfallet till kommunens lösning för textilavfall (förslagsvis ÅVC, flöde 1A), alternativt annan aktör som av kommunen har medgetts hantering i kommunens ställe – se avsnitt 2.3.2.
  - Om sorteringen sker i större skala, exempelvis i en central sorteringsanläggning med syfte att sortera textil för vidareändning till butiker, så gör Avfall Sverige bedömningen att det är textilavfall som uppkommer i en grossistverksamhet och att det därmed är frågan om annat avfall än kommunalt avfall, och som därmed inte faller under kommunalt ansvar.
- c) Textilgåvor som omvärderas som avfall ska av verksamheten hanteras enligt prioriteringsordningen i avfallshierarkin; i första hand materialåtervinning och i andra hand energiåtervinning.

3.3 Alternativ 2: Textilavfall och textilgåvor sorteras som en blandad fraktion på ÅVC

För detta alternativ behöver kommunen säkerställa att det finns en eller flera aktörer som från 2025 kan ta emot en blandad fraktion med textilgåvor och textilavfall (flöde **2AB**). Viktigt att notera är att med detta alternativ så klassas hela fraktionen, där textilgåvor och kommunalt textilavfall blandas, som avfall och närmare bestämt som kommunalt avfall som kommunen ansvarar för. Därmed behöver kommunen upphandla transport och behandling av fraktionen.

Detta alternativ skulle därmed endast bestå av ett textilflöde:

- Textilgåvor och kommunalt textilavfall samlas in som en blandad fraktion på ÅVC (flöde **2AB**).

För mer detaljer, se nedanstående beskrivning av detta flöde (2AB).

Flöde 2AB: Textilgåvor och kommunalt textilavfall blandat

1. Textilgåvor och kommunalt textilavfall samlas in som en (1) blandad fraktion på ÅVC. Hela den blandade fraktionen klassas som kommunalt textilavfall.
  - a. Insamlingen ska ske på så sätt att textilavfallet inte utsätts för fukt, nederbörd eller annan påverkan som omöjliggör vidare sortering och behandling av det insamlade materialet. Kommunen behöver även ta ställning till om

kläder och hemtextil, så som mattor och sängkläder, kan blandas eller om det ska samlas in separat. Detta bör stämmas av med den aktör som upphandlas för behandlingen (nedan steg två).

- b. Behållare för insamling av textilavfall behöver vara anpassade för att kunna ta emot olika typer av textilier, exempelvis skrymmande textilavfall så som mattor.
- c. Avfallslämnarna informeras om att kontaminerad textil ska hållas skild från övrig textil, och hur det ska sorteras som energiåtervinning eller farligt avfall beroende på kontamineringsstyp.

2. Kommunen upphandlar transport och behandling av den blandade fraktionen med textiltäxor och textilavfall

Se mall för Upphandling av transport och behandling av textilavfall

a) Avfallstransport

För transport av den blandade fraktionen krävs att upphandlad aktör har de tillstånd och har gjort den anmälan till länsstyrelsen, som krävs för avfallstransporter. Detta eftersom den blandade fraktionen klassas som avfall.

b) Behandlingsanläggning

- Möjlighet finns att vid upphandling av behandling enligt LOU göra en inriktning mot sociala företag, så som ideella biståndsorganisationer. Upphandlingsmyndigheten²⁵ har lämnat generella rekommendationer angående samverkan med idéburna aktörer, civilsamhället och sociala företag.
- Vid upphandling av behandling av den blandade textilfraktionen bör kommunen verka för att få anbud som arbetar efter avfallshierarkins prioriteringsordning. Detta skulle innebära att textilavfallet först genomgår förberedelse för återanvändning²⁶ (ex. kontroll av möjlighet till återanvändning).
- Det textilavfall som vid behandlingsanläggningen sorteras ut för återanvändning upphör att vara avfall.

---

²⁵ [Samverkan med idéburna aktörer, civilsamhället och sociala företag | Upphandlingsmyndigheten](#)

²⁶ För den aktör som genomför denna behandling gäller anmälningsplikt C, verksamhetskod 90.29, enligt 29 kap. 47 § miljöprövningsförfordningen (SFS 2013:251), för dess yrkesmässiga förberedelse av avfall för återanvändning.

- Om behandlingsanläggningen bedömer att delar av textilavfallet inte kan förberedas för återanvändning så blir det ett rejekt. Textilrejektet ska i första hand materialåtervinnas och i andra hand energiåtervinnas, i enlighet med avfallshierarkin. Textilrejektet är fortsatt ett avfall under kommunalt ansvar eftersom kommunen från början samlade in textilavfallet. Detta innebär att kommunen i upphandling och avtalsuppföljning behöver säkerställa att textilavfallet hanteras korrekt av behandlingsanläggningen.
- Kommunen behöver även säkerställa att upphandlad aktör för behandling tillhandhåller statistik över insamlad mängd kommunalt textilavfall, för kommunens vidare rapportering till Naturvårdsverket (se avsnitt 7).

3.4 Avfallsföreskrifter

Kommunernas respektive avfallsföreskrifter behöver uppdateras utifrån kravet på separat sortering av textilavfall från 2025 och hur respektive kommun har valt att lösa insamlingen av det kommunala textilavfallet.

I avfallsföreskrifterna behöver det tydliggöras hur kommunalt textilavfall som uppkommer i verksamheter (ex. detaljhandel) ska hanteras. Förslagsvis hänvisas det till ÅVC (flödena 1A eller 2AB), men kommunen kan även möjliggöra att annan aktör sköter hanteringen i kommunens ställe, se avsnitt 2.3.2.

3.5 Avfallstaxan

Kommunernas budgetar behöver uppdateras utifrån deras nya ansvar från 2025 för:

- Insamling av separat sorterat kommunalt textilavfall (flödena 1A eller 2AB)
- Information till hushåll och verksamheter avseende förebyggande av textilavfall och återanvändning av textil.

Utifrån kommunernas uppdaterade budgetar kan även avfallstaxan behöva justeras för att ex. ta höjd för de ökade kostnader som de nya ansvaren avseende textil kan innebära.

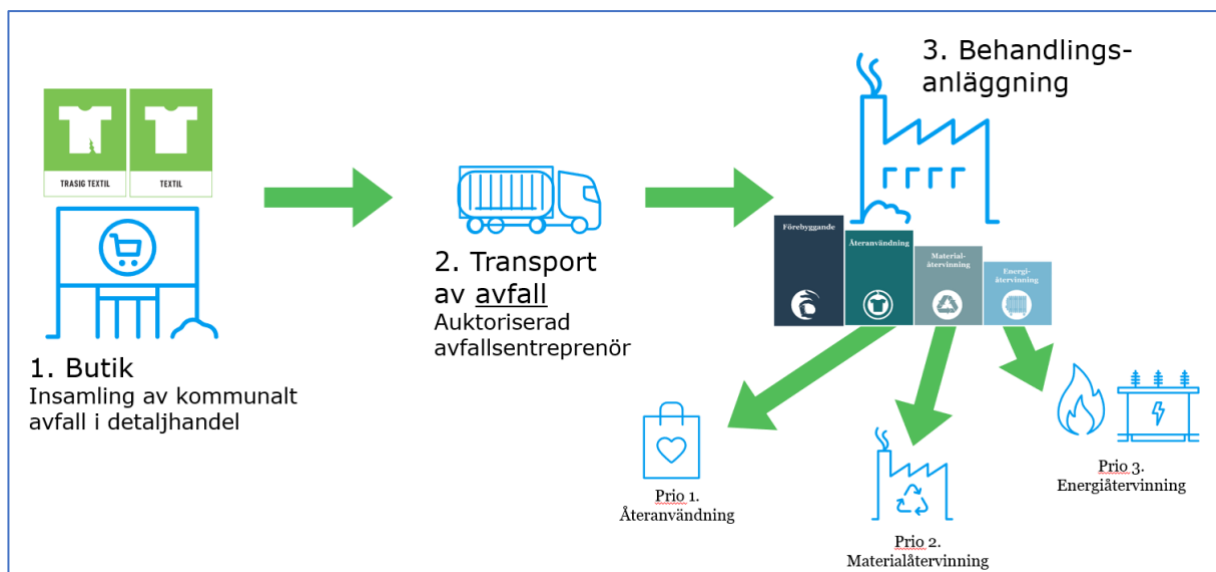
För de fall som kommunalt textilavfall som uppkommer i verksamheter (ex. detaljhandel) hänvisas till ÅVC (flödena 1A eller 2AB), så kan det i avfallstaxan behöva tydliggöras vilka avgifter som avlämning av textilavfall på ÅVC innebär för verksamheterna (ex. köp eller användning av företagskort).

4 Insamling av textil i detaljhandeln

Så länge som textil *inte* har klassats som avfall så kan *alla* organisationer eller verksamheter samla in det. Förutsättningen är att det framgår tydligt att återanvändning är ändamålet för inlämnad textil, samt vad som får och inte får lämnas. De insamlade textilierna klassas då som en gåva och inte som ett avfall (flöde 1B). Även hanteringen hos butiker som endast tar emot sina egna textilprodukter (ex. Houdini) ligger utanför det kommunala avfallsansvaret.

Om en butik däremot tar emot kommunalt textilavfall (flöde 1A), eller en blandad fraktion av textiltillgångar och kommunalt textilavfall (flöde 2AB) (ex. HM²⁷ och Lindex), så behöver den vidare hanteringen av avfallsfraktionen hanteras genom kommunens insamlingslösning/-ar (ex. avlämning på ÅVC eller hämtning genom kommunens upphandlade entreprenör). Om butiken vill använda annan aktör för den vidare hanteringen av textilavfallsfraktionen behöver denne aktör ha fått en dispens meddelad av kommunen för att utföra hanteringen själv genom att anlita annan aktör än kommunen. Läs mer om detta i avsnitt 2.3.2.

Om annan aktör ska sköta hanteringen av kommunalt textilavfall i kommunens ställe, så förordar Avfall Sverige auktorisationsavtal. Därför har befintlig mall för auktorisation uppdaterats för att inkludera kommunalt textilavfall - se framtagna mall till *Auktorisationssystem för avfall från detaljhandel*. Av samma skäl utgår nedan beskrivning och schematiska bild (figur 4) av detaljhandelns insamling av textilavfall (flöde 1A eller 2AB) från att den vidare hanteringen sköts av kommunen auktoriserad avfallsentreprenör.

Figur 4: Schematisk bild över insamling av textilavfall i detaljhandel, framtagen av Ramboll Sweden AB med utgångspunkt i matris framtagen av Avfall Sverige.

²⁷ HM anger ex. följande på sin hemsida som beskriver dess insamling: "lämna gamla kläder eller textilier, oavsett märke och skick, till någon av våra butiker. Alla textilier är välkomna till och med udda strumpor, utslitna t-shirts eller missfärgade lakan".

När textilflöde 1A eller 2AB, tas emot i detaljhandel:

1. Textilavfall (flöde 1A), eller blandade textilgåvor och kommunalt textilavfall (flöde 2AB) samlas in i detaljhandel. Om den fortsatta hanteringen (transport och behandling) ska skötas av annan aktör än kommunen, kan butiken anlita en av kommunen auktoriserade avfallentreprenörer.

Se mall till Auktorisationssystem för avfall från detaljhandel.

2. Avfallstransport

Transporten av flöde 1A eller 2AB klassas som en avfallstransport. Kommunen styr i auktorisationsavtalet att den auktoriserade avfallsentreprenören har de tillstånd eller har gjort den anmälan hos länsstyrelsen som krävs för avfallstransporten, alternativt att entreprenören i sin tur anlitar en underentreprenör som har tillstånd för avfallstransporten.

3. Behandlingsanläggning

- a) Kommunen styr i auktorisationsavtalet om entreprenören ska lämna avfallet på antingen en av kommunen anvisad mottagningsanläggning/-ar, eller till en av kommunen godkänd mottagningsanläggning.
- b) Genom auktorisationsavtalet styr även kommunen att auktoriserad entreprenör tillhandhåller statistik över insamlad mängd textilavfall och behandlingsmetod till kommunen, för vidare rapportering till Naturvårdsverket (se avsnitt 7).

5 Export av textil

Om en aktör vill kunna exportera textilgåvor som begagnade varor och inte som ett avfall, är det aktören som har bevisbördan för att exporten inte avser avfall. Detta kan ex. innebära att aktören behöver utföra en försortering i Sverige, för om sortering inte har utförts klassas all textilen som avfall.

Exporteras exempelvis en blandad fraktion (flöde 2AB) med textilgåvor och textilavfall, så klassas hela lasset som textilavfall. Ett annat exempel är om skor skickas med en transport som exportören deklarerar som "textilavfall", så är det feldeklarerat då skor inte klassas som textilavfall.

Om textil ska exporteras som avfall från Sverige till annat EU/EFTA/OECD-land för återvinning, och inte är kontaminerat med eller innehåller farliga ämnen, så kan det

skickas som så kallat informationspliktigt avfall (grönlistat avfall) tillsammans med ett särskilt transportdokument.²⁸

För mer detaljer om export av textil, se Naturvårdsverkets vägledning för gränsöverskridande transporter²⁹.

6 Information och kommunikation

Sedan augusti 2020 finns det krav om att kommuner ska lämna information till hushållen om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6, 21 §). Detta informationsansvar utökas i samband med att sorteringen av textilavfall blir obligatorisk den 1 januari 2025.

Då får kommunerna ett förtydligt informationsansvar om det kommunala textilavfallet till hushåll och verksamheter. Kommunerna ska informera om vikten av att återanvända textil, eller att på annat sätt förebygga uppkomsten av textilavfall när det är möjligt, för att hushålla med råvaror och energi (3 kap. 3 c § i avfallsförordningen).

Naturvårdsverket har tagit fram vägledningen *Informera hushåll om åtgärder för att förebygga avfall – vägledning om kommunernas ansvar* (2023)³⁰.

Avfall Sverige arbetar med att ta fram stöd till kommunerna för deras uppfyllnad av informationsansvaret avseende textilavfall fr.o.m. 2025. På Avfall Sveriges medlemsidor finns en *Verktygslåda för förebyggande*, som bland annat innehåller goda exempel, pedagogiska fakta, samt kampanjer och övrigt kommunikationsmaterial.

6.1 Kommunikation på ÅVC

När insamlingen av textil på ÅVC påbörjas är det viktigt att information på skyltar och som förmedlas av ÅVC-personal är tydlig, för att minimera risken för felsortering och/eller misstro till insamlingssystemet. Vid separat insamling av textilavfall (flöde 1A) är det extra betydelsefullt att avfallslämnaren får stöd i sorteringen. Vid sådan separat insamling är det även lämpligt att lämnaren uppmanas att lämna återanvändbar textil som textiltågor i stället.

För mer vägledning om kommunikation på ÅVC, se Avfall Sveriges *Handbok för kommunikation på återvinningscentraler* (rapport 2023:30).

---

²⁸ EG-förordningen 1013/2006 klassar textilen under Basel-koden B3030 i bilaga III. Kan skickas som så kallat informationspliktigt (grönlistat) avfall enligt artikel 18 i förordningen. Transporterna ska då bl.a. följas av ett särskilt transportdokument, kallat bilaga VII.

²⁹ Naturvårdsverket <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/avfallstransporter-gransoverskridande/avfallstransporter-gransoverskridande/transport-av-begagnade-varor-mellan-lander/#E-711657652> Hämtad den 2024-06-24

³⁰ Naturvårdsverket, <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/informera-hushall-om-avfallsforebyggande-atgarder/#E-1372380614> Hämtad den 2024-06-24

6.1.1 Det gemensamma skyltsystemet

Sommaren 2020 lanserade Avfall Sverige ett nytt gemensamt skyltsystem för avfallssortering. De nya skyltarna ska göra det enkelt för alla att sortera rätt. I dagsläget har det svenska skyltsystemet inte någon egen kategorifärg för textil, eller för textilavfall specifikt. Det som finns är kategorifärgen ljusgrön för fraktionskategorin "Återbruk", och enskilda symboler för trasig textil och textil.

Avfall Sveriges rekommendation för skyltning av de tre föreslagna, möjliga textilfraktionerna är i dagsläget:

För insamling av textilavfall (flöde **1A**) rekommenderas i dagsläget symbolen för fraktionsnamnet "Trasig textil".

För insamling av textiltågar (flöde **1B**) rekommenderas i dagsläget symbolen med fraktionsnamnet "Textil".

För insamling av en blandad fraktion av textiltågar och kommunalt textilavfall (flöde **2AB**) rekommenderas i dagsläget att de två symbolerna för fraktionsnamnen "Trasig textil" respektive "Textil" används tillsammans.

Avfall Sverige inväntar EU:s beslut om producentansvar för textil innan ytterligare arbete påbörjas om eventuella nya symboler eller färger för olika typer av textilflöden.

7 Rapportering av mängder

Alla kommuner har sedan tidigare ett ansvar för att årligen lämna uppgifter om insamlad mängd kommunalt avfall under föregående kalenderår till Naturvårdsverket, senast den 30 juni (7 kap. 1 §, avfallsförordningen). Rapporteringskravet för mängden insamlat kommunalt textilavfall följer samma struktur som för övriga kommunala avfallsfraktioner, enligt NFS 2020:10 (4 § p. 7).

Vid upphandling av entreprenör för transport och behandling av kommunalt textilavfall (flödena 1A eller 2AB), samt vid tecknande av auktorisation för fortsatt hantering av insamlat kommunalt textilavfall (ex. i detaljhandel), så är det en fördel om kommunerna ställer ett tydligt krav på entreprenörerna om att inkomma med information om det kommunala textilavfall som samlats in. Kravet om att de som samlar in kommunalt avfall (inklusive textilavfall) varje år ska lämna ovannämnda information till kommunen, finns dessutom i avfallsförordningen (7 kap. 2 §). Informationen ska innehålla uppgifter om avfallets sammansättning, hämtställe och vikt i kilogram.

När det gäller insamling av textilavfall vid ÅVC är det lämpligt att kommunen (eller kommunens upphandlade utförare av driften av ÅVC) samlar in statistik över insamlade mängder textilavfall innan överlämnande av textilavfallet till transportör.

Rapporteringen kan ske via Avfall Sveriges statistikverktyg Avfall Web senast den 15 april eller direkt till Naturvårdsverket senast 30 juni. Naturvårdsverket har tagit fram information³¹ (2024) om hur uppgifter om kommunalt avfall ska lämnas, samt förtydligande om vilka uppgifter som är obligatoriska enligt NFS 2020:10.

8 Om promemorian

Vid frågor om vägledningen kontakta någon av Avfall Sveriges medarbetare på telefon 040-35 66 00 alternativt e-post enligt nedan:

- Jon Djerf, rådgivare insamling och materialåtervinning,
jon.djerf@avfallsverige.se
- Sven Lundgren, chefsjurist, sven.lundgren@avfallsverige.se
- Jenny Westin, senior rådgivare för kommunalt ansvar,
jenny.westin@avfallsverige.se

---

³¹ Naturvårdsverket, *Information inför lämnande av uppgifter om kommunalt avfall* (2024)
<https://www.naturvardsverket.se/48fa96/contentassets/61de41f5abce455984e90fef62805ea7/information-infor-lamnande-av-uppgifter-kommunalt-avfall.pdf>